

POSTANOWIENIE

Dnia 25 maja 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Barbara Skoczowska

po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej, na posiedzeniu w dniu 25 maja 2023 r.,
w sprawie z wniosku obrońcy radcy prawnego X. Y. o wznowienie postępowania zakończonego postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 9 lutego 2022 r., sygn. akt II DK 141/21 wniosku obrońcy o wyłączenie Sędziów Sądu Najwyższego: Marii Szczepaniec, Pawła Wojciechowskiego, Tomasza Demendeckiego, Marka Dobrowolskiego, Marka Siwka, Zbigniewa Korzeniowskiego, Wiesława Kozielowicza, Krzysztofa Staryka i Małgorzaty Manowskiej od rozpoznania sprawy o sygn. II ZSG 6/22

postanowił:

1. uwzględnić wniosek i na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 k.p.k. oraz art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka wyłączyć sędziego Sądu Najwyższego Tomasza Demendeckiego od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt II ZSG 6/22;

2. pozostawić bez rozpoznania wniosek o wyłączenie Sędziów Sądu Najwyższego: Marii Szczepaniec, Pawła Wojciechowskiego, Marka Dobrowolskiego, Marka Siwka, Zbigniewa Korzeniowskiego, Wiesława Kozielowicza, Krzysztofa Staryka i Małgorzaty Manowskiej od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt II ZSG 6/22.

UZASADNIENIE

Do Sądu Najwyższego w dniu 18 lipca 2022 r. wpłynął wniosek obrońcy radcy prawnego X. Y. o wznowienie postępowania zakończonego postanowieniem

Sądu Najwyższego z dnia 9 lutego 2022 r., sygn. akt II DK 141/21. Zarządzeniem Prezesa IOZ z dnia 29 września 2022 r. jako sędzia sprawozdawca w sprawie, której nadano sygnaturę II ZSG 6/22, został wyznaczony SSN Tomasz Demendecki. Obwiniony radca prawny X. Y. pismem z dnia 20 października 2022 r. wniósł, w trybie art. 29 § 7 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, o zbadanie spełnienia przez SSN Tomasza Demendeckiego wymogów niezawisłości i bezstronności. Zarządzeniem SSN Wiesława Kozielowicza z dnia 27 października 2022 r. wniosek ten został odrzucony.

W dniu 2 stycznia 2023 r. do Sądu Najwyższego wpłynął wniosek obrońcy obwinionego, o wyłączenie na podstawie art. 41 § 1 k.p.k., od rozpoznania sprawy sędziów SN: Marii Szczepaniec, Pawła Wojciechowskiego, Tomasza Demendeckiego, Marka Dobrowolskiego, Marka Siwka, Zbigniewa Korzeniowskiego, Wiesława Kozielowicza, Krzysztofa Staryka i Małgorzaty Manowskiej. Obrońca w swoim wniosku wskazał na istnienie uzasadnionych wątpliwości co do bezstronności tych sędziów wywołanych m.in. wadliwą procedurą powołania do pełnienia funkcji sędziego Sądu Najwyższego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o wyłączenie SSN Tomasza Demendeckiego jest zasadny, natomiast wniosek o wyłączenie pozostałych wymienionych powyżej sędziów należało pozostawić bez rozpoznania.

Zgodnie z treścią art. 41 § 1 k.p.k. sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie. W niniejszej sprawie niewątpliwie mamy do czynienia z taką sytuacją. Odwołując się do stanowiska Sądu Najwyższego wyrażonego w postanowieniu z dnia 13 października 2021 r., sygn. II KO 30/21 warto przypomnieć, że wyłączenie sędziego na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. winno nastąpić nie tylko w sytuacji, gdy istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie, ale również wówczas, gdy orzekanie przez sędziego w sprawie mogłoby realnie prowadzić do znacznie poważniejszego uchybienia, tj. naruszenia standardu z art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka (EKPC) i uznania, że taki skład orzekający nie stanowi niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą.

Wobec faktu, że szerokie uzasadnienie w tym zakresie zawarte jest w uzasadnieniu postanowienia w sprawie o sygn. II KO 30/21 nie ma potrzeby powtarzania wskazanej tam argumentacji, zwłaszcza iż została ona także przedstawiona w postanowieniach Sądu Najwyższego, m.in. z dnia 6 września 2022 r., II KK 44/21, czy z dnia 28 września 2022 r., IV KK 333/22. Istotne w tym kontekście jest to, że w sytuacji złożenia obecnie wniosku o wyłączenie oraz w układzie, gdyby sprawa dyscyplinarna została w takim składzie zakończona, to z dużym prawdopodobieństwem można stwierdzić iż wniesienie skargi przeciwko Polsce skutkowałoby stwierdzeniem naruszenia art. 6 ust. EKPC i wypłatą odszkodowania oraz możliwym wnioskiem o wznowienie postępowania. Wskazać bowiem należy na dotychczasowe orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, w którym zauważa się, że wady stwierdzone w postępowaniach nominacyjnych na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego mają charakter systemowy i będą brane pod uwagę w podobnych skargach złożonych w przyszłości do Trybunału (por. m. in. wyroki: z dnia 22 lipca 2021 r., nr 43447/19, *Reczkowicz przeciwko Polsce*; z dnia 8 listopada 2021 r., nr 49868/19 i 57511/19, *Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce* i z dnia 3 lutego 2022 r., nr 1469/20, *Advance Pharma Sp. z o.o. przeciwko Polsce*).

Słusznie ponadto wykazuje autor wniosku, że okoliczności związane z uzyskaniem statusu sędziego Sądu Najwyższego przez Tomasza Demendeckiego w następstwie brania udziału w konkursie przed Krajową Radą Sądownictwa w składzie ukształtowanym ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r., a więc w trybie w jakim powołano sędziów Izby Dyscyplinarnej orzekających wcześniej w tej sprawie, prowadziłyby, gdyby sędzia ten zasiadał w składzie rozstrzygającym sprawę, nie tylko do naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy przez bezstronny i niezależny sąd ustanowiony ustawą w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC, standardu konstytucyjnego (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP), ale także do przyjęcia, że sąd z jego udziałem byłby sądem nienależycie obsadzonym w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Taka konkluzja wynika przecież wprost z uchwały Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22 oraz uchwały trzech Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. (BSA I-41 10-1/20, OSNKW 2020, z. 2, poz. 7), która z uwagi na nadanie jej statusu zasady prawnej, wiąże wszystkie składy

Sądu Najwyższego (por. np. postanowienia SN z dnia 16 września 2021 r., I KZ 29/21; z dnia 29 września 2021 r., V KZ 47/21 i z dnia 21 stycznia 2022 r., III CO 6/22).

Mając na uwadze powyższą argumentację konieczne stało się podjęcie przez Sąd Najwyższy decyzji o wyłączeniu od rozpoznania sprawy o wznowienie postępowania SSN Tomasza Demendeckiego. Orzekanie przez tego sędziego w tej sprawie prowadziłoby z bardzo dużym prawdopodobieństwem do naruszenia standardu z art. 6 ust. 1 EKPC i uznania, że taki skład orzekający w ogóle nie stanowi niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą.

Odnosząc się do wniosku obrońcy X. Y. w zakresie wyłączenia pozostałych sędziów wskazanych we wniosku o wyłączenie to należy wskazać, że jest on bezprzedmiotowy i dlatego należało pozostawić go bez rozpoznania. Zgodnie bowiem z ugruntowanym, wieloletnim stanowiskiem Sądu Najwyższego od udziału w sprawie może być wyłączony tylko ten sędzia, który wyznaczony został do jej rozpoznania (zob. wyrok SN z dnia 17 stycznia 2023 r., sygn. akt II ZOW 19/22 oraz postanowienia SN: z dnia 14 grudnia 2016 r., sygn. akt III KO 99/16; z dnia 10 października 2014 r., sygn. akt SNO 51/14; z dnia 25 stycznia 2012 r., sygn. akt SNO 49/11; z dnia 30 czerwca 2010 r., sygn. akt WD 7/10).

Mając powyższe na uwadze, orzeczono jak na wstępie.